

CRÒNICA D'UNA JORNADA: TREBALL I TRANSICIÓ NACIONAL. UNA OPORTUNITAT

Barcelona, 13 de novembre de 2013

Una jornada brillant. Aquesta és la manera més precisa que se m'acudeix qualificar la jornada organitzada per la Fundació Irla amb el títol de "Treball i Transició Nacional. Una oportunitat" que va tenir lloc a la sala de l'UGT i que va servir per presentar l'estudi elaborat pel Josep Ginesta. Tal com va dir el presentador de l'acte, el Jordi Fortuny, aquesta xerrada posava de manifest una vegada més que el progrés nacional i el progrés social sempre han anat vinculats, una conclusió a la que s'hi arriba des de la racionalitat, des de la reflexió, com així va quedar demostrat.

I com en les millors ocasions, la presentació de l'estudi va anar precedida de la intervenció de dos personatges d'excepció, els caps de fila dels dos grans sindicats catalans, la UGT i CCOO. Primer va començar en Josep Maria Álvarez, que va començar assenyalant que aquest estudi és un treball molt oportú en el moment de transició nacional en el que estem. Un moment que necessita pedagogia, documentació i un debat a fons sobre qüestions de tota mena, però especialment d'índole econòmica. La virtut d'aquest estudi és que resulta una bona aproximació per sapiguer com podria ser Catalunya quan arribi el moment "zero". Com molt bé assenyala Álvarez, Catalunya serà allò que vulguem els catalans i les catalanes, i des del punt de vista de les condicions de treball, depèn de l'aposta que fem com a país. Per tant, es tracta de decidir quin és el model productiu que tindrem, d'aquí es derivarà el model de relacions laborals i de l'estat del benestar. En conclusió, és bo fer aquest debat passi el que passi i no resignar-se a un discurs oficial que prima el diner fàcil per sobre de la formació, el valor afegit... Si som un país que produeix el 20% de la producció espanyola, es obvi que no es pot aguantar en aquesta situació gaire temps. La ciutadania ha de prendre consciència que la situació que vivim amb Espanya, junts o separats, necessita millorar.

El següent a parlar va ser el Joan Carles Gallego de CCOO. En Gallego, que coneix en Josep Ginesta des de fa molts anys, va assenyalar les virtuts de l'estudi. En Josep Ginesta, com a gestor de recursos humans de la UOC i protagonista de les relacions laborals, sap del mercat de treball i formes contractuals, de la relació en que més precarietat dona com a resultat menys capacitat d'innovació, de la importància de la negociació col·lectiva en vers el conflicte, del paper de la cosa pública i les gestions pressupostàries, de la relació entre universitat i empresa, del paper de la universitat com a creador de coneixement, de la concertació i diàleg social com a element que ha permès bastir l'estat del benestar, i un llarg etcètera. En resum, sap que el treball és allò que crea riquesa i que per aconseguir treball de qualitat necessitem relacions laborals, per això de la importància dels sindicats, que han contribuït a crear l'estat del benestar a través de la concertació social. Aquest estudi situa dues cruïlles, la de la transició nacional i la del model social i l'estat del benestar. Com diu en Gallego, volem avançar en les dues cruïlles paral·lelament. Sabem que la ciutadania està en perill i l'estat del benestar posat en qüestió. Que hi hagi una oportunitat nacional ens ajuda a dibuixar el futur, un futur que es revela com el present en moviment. Cal seguir amb les mobilitzacions per aconseguir avançar en el model social.

I finalment va arribar el moment tant esperat. En Josep Ginesta puja a la palestra per esboçar el seu estudi. Després dels agraïments oportuns, defineix el seu estudi com un assaig peculiar en que després de tot un seguit de constatacions s'arriba a una conclusió. Som en una cruïlla nacional i alhora social en el que hi ha un esperit d'esperança d'anar més enllà. En l'actual escenari de pèrdua de drets en el món del treball, la construcció del nou estat és una oportunitat per a un nou contracte social i reconstruir tot allò que hem perdut en els darrers anys. Constata que, darrera del moviment sobiranista hi ha un fort convenciment social resultat del conjunt de retallades severes i de l'increment de pobresa més elevat a Catalunya que a la resta de l'Estat, en definitiva la constatació

d'un empobriment progressiu de les classes populars d'aquest país. En aquesta transició nacional, és necessari un procés de pedagogia col·lectiva, perquè ningú no puja a un tren sinó sap cap a quina estació anem, quin és el model de país que volem. Dit això, en Ginesta ens concreta eloqüentment aquest model en que assenyala que el treball és l'instrument fonamental de distribució de la riquesa, i no només això, el treball és també uns valors compartits de què ens dotem com ara el mèrit, el reconeixement, la justícia... En l'actual context, el treball ha anat perdent condicions, com per exemple en els convenis que s'han deixat d'aplicar, que afecta al valor del compromís que hi havia darrera el treball. En aquesta tessitura, ens hem de plantejar quin és el model de treball que volem. Actualment, les reformes estructurals s'estan encaminant a abaratir el model de treball, reduint el preu del treball i les polítiques actives d'ocupació a la mínima expressió. És aquest el model que volem amb un atur juvenil disparat i on els compromisos tenen un nivell molt baix? Aquestes són les preguntes a les que en Josep Ginesta intenta donar resposta.

En l'actual context, s'està dibuixant un model productiu amb salaris que es redueixen i preus que pugen per sobre dels salaris. La pregunta és obvia, podem produir a preus competitius en relació amb el que s'està fent a països europeus? Actualment, l'índex de cost/producció a l'estat espanyol és de 20'60 euros mentre que a Alemanya és de 30'10 i la mitjana europea de 27. Però si es vol abaratir el cost/producció, la dada rellevant és saber quins països de la UE estan per sota del 3'5. Per exemple, el salari mínim espanyol està per sota del de Luxemburg però per sobre dels de Bulgària i Romania, per tant, en salaris no som competitius. La mitjana de salaris a Espanya està en 21.000 euros/any, a Catalunya a 22.000, mentre que Alemanya està en 42.000, però es que els països de l'est d'Europa estan per sota dels 2.000 euros/any i en el cas de la Xina en 2.300. Per tant és impossible ser competitius en salaris i preus. La conclusió és clara, cal apostar per altres models productius de valor afegit i donar valor a allò que es produeix. Com diuen al Berguedà, si pagues amb cacauets acabes tenint micos, Ginesta dixit. En canvi, una societat que aposti per estructures competitives els resultats li acaben arribant. Per exemple, en països com Suècia hi ha molta productivitat amb bons salaris i bones infraestructures. Ens diuen de reduir costos de producció perquè cobrem massa i fem molt dispendi en polítiques socials. Però quan comparem la despesa social ens adonem que estem per sota de la inversió que es necessita per aconseguir un capital humà adequat.

Amb les retallades hem d'assumir que no tenim diners, és cert. Però a on s'apliquen les retallades és un concepte ideològic que afecta a la competitivitat del país. Les retallades han de ser les adequades i en aquest aspecte els sindicats tenen un paper importantíssim. Espanya té una baixa afiliació sindical en relació a la negociació col·lectiva que es duu a terme, amb una incidència del 90% sobre el conjunt de les empreses, en canvi la afiliació és només del 17%. No deixa de ser una paradoxa l'alta incidència en relació a la baixa afiliació, en definitiva perquè no s'ha incentivat la afiliació sindical. Però ara, la reforma laboral trenca les estructures de negociació que donaven resultats i passem a un model en que els sindicats han d'acceptar renúncies per la crisi en un moment de descrèdit a la política i als sindicats, precisament en un moment en que el moviment sindical té una gran responsabilitat. En el punt en que ens trobem, ara quan hi ha necessitat de compromís, els sindicats troben manca de suport i resposta. El camí és clar, cal incentivar la afiliació sindical per fomentar la capacitat d'arribar acords. En aquesta tessitura, en Josep Ginesta apunta diferents models sindicals a plantejar-se. Hi ha el model en el que s'obliga a tots els treballadors a afiliar-se, com a Suècia. Altres, com a Xile, en que les condicions només s'apliquen a aquells treballadors que estan afiliats. Unes dades objectives: amb un increment del 10% de afiliació sindical surt com a resultat una reducció del 2% de pobresa. En definitiva, si anem cap a una transició nacional i social, aquells que han estat al peu del canó, els sindicats, han de ser-hi perquè el resultat final és l'estació a la que hem d'arribar i en aquest punt cal subratllar que els sindicats s'han posat al costat del dret de decidir. Els agents socials són una part molt important del procés.

Pel que fa al model productiu, en Josep Ginesta ens desvetlla cinc claus, entre les quals en destaca la de la productivitat. A l'estat espanyol se'ns assenyala com el dropos d'Europa, ens diuen poc productius, però això no és cert, alguns trimestres estem per sobre de l'alemany. Sí que és veritat que estem per sota de la productivitat per hora treballada, però en un país d'hores extres i de llargues jornades de treball això no acaba sent ben bé així. La qüestió és d'organització i especialment com s'organitza el treball a l'empresa. Per tant, productivitat sí, però cal desgranar-la en clau d'eficiència. Cal trobar la manera de treballar diferent, per exemple com el cas de la UOC en que es va trencar la fórmula de pagar per hora per una altra de pagar per resultats.

Finalment, l'autor tracta en profunditat sobre el sistema de pensions. Tal com diu, la reforma de pensions tindrà efecte al cap de 25 anys. El problema no és que no siguin sostenibles, en realitat el problema de les pensions rau en el treball. Amb un atur per sota del 10% no hauria cap problema de pensions. Per tant, les reformes han d'anar encaminades a crear feina, no pas a reduir les pensions. El problema actual de destrucció de llocs de treball a les empreses no són pas els costos laborals sinó que simplement no vénen. Ras i curt, el sistema de pensions garanteix la distribució de riquesa a través de les prestacions d'atur per aquells que perden la feina donant-los la possibilitat de subsistir, formar-se i reinserir-se al mercat de treball. Però aquest no és el missatge que s'està donant ara: si perds la feina no podràs subsistir. En l'actual procés de transició nacional, la part burocràtica de garantir les pensions ja està creada, com les infraestructures per a l'inspecció, el Servei Català d'Ocupació i el consell de relacions laborals que permeten dinàmiques de funcionament.

I per acabar, fidel a la seva capacitat didàctica, en Josep Ginesta acaba la presentació de l'estudi amb una faula i una moralina. La faula que tria és la de Kropotkin que es contraposa a la teoria de l'evolució de les espècies de Darwin. Deia Kropotkin que, al contrari de les lleis de la natura on predomina el més fort, a Sibèria, on la vida és escassa i difícil, només les comunitats que són capaces de col·laborar entre elles tiren endavant. La cooperació i la col·laboració fa que les societats avancin. En aquests moments de fred hivernal on la vida és difícil l'ajuda mútua és fonamental. Potser és una teoria naïf, però en tot cas a l'autor li serveix per demostrar que només quan fas aflorar el conflicte i el tractes és quan es resol. En canvi la moralina que tria és molt més mundana. Això és un bolígraf, ens diu mostrant-lo al públic. Si agafes la mina podràs escriure només unes planes, si agafes l'envoltori només aconseguiràs marcar el paper. Però si les ajuntem totes dues és un instrument extraordinari que et permet dibuixar un nou món. Doncs sí senyor! Això és el que representa l'estudi del Josep Ginesta, un instrument extraordinari per dissenyar la República Catalana que volem. Es clar que és un moment complicat on cal fer renúncies, però que amb l'ajut de tots ens en sortirem, amb cooperació, amb col·laboració i un debat ric de les idees. Al cap i a la fi, el debat ha de ser ric per convèncer a la gent que ha de veure aquest procés com una gran oportunitat.

I com no podia ser d'altra manera, una gran jornada acaba amb un gran final, i aquest es va encarregar de fer-lo el Josep Huguet en que, com sempre, va tornar a fer ostentació de la seva clarividència i no deixar a ningú indiferent. Primer, va voler il·lustrar la importància de l'estudi de'n Ginesta a través d'una anècdota, del viatge que va fer a Suècia quan era diputat. Allà hi va anar a aprendre moltes coses però sobretot com funcionava un país avançat en el que per sobre de tot va constatar que allà al nord l'administració resultava eficient, en paraules seves, a Suècia l'estat era l'adequat però sense sobredimensió ni luxe, això és el cal, un estat que funcioni i en el que els sindicats inclús assumeixen responsabilitats de gestió. Segon, va aprofitar per recordar que, mentre ell era conseller d'Empresa i Innovació durant el Govern d'esquerres, es va signar el Pacte Nacional per a la Innovació i la Recerca, un pacte que va ser una reflexió col·lectiva per dibuixar el futur resultat del consens social i que s'està deixant d'aplicar. I tercer, acabar amb una crítica a

**ESQUERRA
REPUBLICANA**

l'homegeneïtzació empresarial i sindical. Perquè, per exemple, les oligarquies energètiques s'han d'equiparar a la mateixa patronal que les pimes? No tenen res a veure, una és una indústria extractiva i l'altra és productiva. Conclusió, amb Espanya serà molt difícil canviar, l'oligarquia ho té tot molt ben lligat. Doncs això, en Josep Huguet no ens va deixar indiferents.

Una jornada brillant. Gràcies Josep Ginesta pel teu estudi.

Per més informació podeu llegir l'estudi a:

http://www.irla.cat/documents/treball_transicio_nacional_web.pdf

Francesc Sànchez
Tècnic de polítiques sectorials
acciopolitica@esquerra.org